

Het klopt, het is stil

Frank de Munnik

Van 21 april tot en met 6 juni exposeert Rietje de Bijl (51) in Galerie Ruach in Den Haag. Frank de Munnik ging bij haar thuis in de Van Grobbendoncklaan 43, Den Bosch op bezoek.

Met een natuurlijke zorgvuldigheid lijken ze gerangschikt: de stoelen, de tafel, het licht. Tussen de warme, gedempte houtkleuren sporen van de natuur: dieprode gedroogde rozen op een wit porseleinen bord, dennennappelen, stenen en frisgroene planten. 's-Hertogenbosch, aan het begin van de avond. Het huis van Rietje de Bijl, kunstenaar.

'Ik schilder sinds 1990. Ik was al veel eerder bezig. Spinnen, wenen, maar dat vond ik toch te ambachtelijk. Meer als een ontspanning, niet als uitdrukkingmiddel. Op een gegeven moment voelde ik: schilderen is mijn weg. Ik heb allerlei cursussen gevolgd en ben in 1992 naar de opleiding Kunstzinnige Vorming van de Vrije Hogeschool in Driebergen gegaan. De nadruk ligt daar op het spirituele en ik voelde me er thuis. Ik werkte op, wat ik maar noem, twee stromen: het schilderen, eerst aquarel, gouache en later olieverf en pigmenten en het maken van collages in gemengde technieken. Ik kan nog steeds niet kiezen tussen die twee; ik vind beide prettig. Maar ik voel mij schilder. In het schilderen kan ik mijn emoties kwijt en worden de gebeurtenissen in mijn dagelijks leven geordend; schilderen geeft structuur.'

Johannes

Na haar afstuderen in 1994 volgden diverse tentoonstellingen, onder andere in het Geert Groote Centrum Arnhem, Galerie Panacea Vught en Galerie Marga Kramer te IJsselstein. In 1997 liet Rietje onder de titel 'Tijd herinneren' schilderijen, collages en kleine objecten zien in de intieme beslotenheid van haar ei-

gen huis. Vanaf mei 1998 is een keuze uit haar werk te zien in Galerie Ruach, galerie voor eigentijdse religieuze kunst, te Den Haag.

Boven in het huis, bevindt zich het atelier van Rietje. In de kamer, tussen de geur van olieverf: schelpen, kwasten, tubes. Enkele doeken tegen de muur. Op een standaard een bijbeltje, in het Grieks, opengeslagen bij het Johannesevangelie. 'Vooral dit Evangelie is voor mij nog steeds

'Bladzijden uit een boek', Rietje de Bijl

een bron. Het is het Evangelie van het Licht. Het heeft iets hoopvol en tegelijk iets mysterieus niet alles wordt ontsluit. Een andere bron, waar ik nu veel mee bezig ben, is het Zonnelied van Franciscus van Assisi. De eenvoud, de omgang met de natuur en het pure spreken me aan. Het is echt een voorbeeld.'

Als het stil is

's Ochtends ga ik hier naar toe. Neem koffie mee, maak het 'boeltje' klaar en ik kijk. Soms ben ik meer in de stemming voor een collage, dan weer voor een schilderij. Ik ben snel afgeleid,

kom dan iets tegen en er ontstaat iets van een collage. Het maakt me lichter. Het werk met olieverf is zwaarder. Moeilijk te omschrijven, meer een diepte. De materie is ook zwaarder.' 'Ik werk van donker naar licht. Het heeft iets van een doel zien. Een schilderij is in het begin chaos, de verfvegen nog aarde-donker, maar er is al wel wat licht. Ik beleef hoe het groeit: door de donkerte schemert het licht. Al schilderend ga je naar een gevoel toe. De vraag die ik mij altijd stel: wanneer is het schilderij klaar? Moeilijk... te zeggen. 'Als het stil is', vind ik een mooie uitspraak. Ik hang het schilderij op en ga iedere dag

even kijken. Soms denk ik: Nee, nee. Dan weer voel je: het klopt, het is stil.'

Saba roest

Naast haar atelier, aan het eind van de gang, is 't Galerietje. Een kleine kamer waar Rietje haar schilderijen ophangt. Aan de witte muren enkele werken die ook in Galerie Ruach te zien zijn. Zoals 'Chartres', een serie van nu nog 5 schilderijen. In 'Bladzijden uit een boek' schemeren letters uit de aardekleuren. 'Ik werk tegenwoordig met teksten in de schilderijen. Nauwelijks leesbaar, meer als

sporen in het materiaal. 'Bladzijden' lijkt gevonden achter een pilaar in een oude kerk. Alsof het daar altijd lag, een herinnering, half vergeten. 'Niets is zo mooi als een oud ding. Ik vind het prachtig, de tekeningen in het materiaal. De tijd is er doorheen gegaan. Sporen van ouderdom. Ik moet denken aan 'saba', een begrip uit de Japanse cultuur. Saba betekent 'roest'. De natuurlijke roestigheid, de stempel van de tijd, de band tussen kunst en natuur.'

Graag delen

Bij het afscheid laat ze me een kast zien. Boeken, kleine objecten en een houten doos. Rietje praat er al even enthousiast over als over haar schilderijen. Vindt ze het niet moeilijk om te verkopen? 'Als het maar een goede plek krijgt. Het gevoel dat het bij de juiste mensen terecht komt. Ik wil het graag delen en ik hoop dat anderen er iets aan zullen beleven.' Achter haar, aan de muur, schilderijen met de kleuren van een korenveld.

De voordeur gaat dicht. Ik draai me om en zie het huis omringd door de avond. Weken later ontvang ik een brief van Rietje met een tekst van Lao-Tse. 'Mijn huis niet uitgaande, ken ik de wereld. Mijn vensters niet uitzijnde, zie ik de weg des Hemels.'

■ *Galerie Ruach, Galerie voor eigentijdse religieuze kunst, Papestraat 31, 2513 AV 's-Gravenhage; tel./fax (070) 345 16 54. Open gedurende de exposities op do.-vr. en za. 11.00-17.00 uur en op afspraak.*

Rietje de Bijl, woon/werkadres: Van Grobbendoncklaan 43, 5213 AV 's-Hertogenbosch; telefoon (073) 689 13 70.